

Polecenia help

help [-s] [wzorzec] - pomoc dla poleceń i instrukcji wbudowanych bash-a
\$ help for # Pomoc dla instrukcji *for*
\$ help -s lo # Lista instrukcji rozpoczynających się na *lo*
man [opcje] [nr_strony] nazwa - podręcznik
\$ man man # Pomoc dla *man*
\$ man 3 printf # Pomoc dla *printf* ze strony trzeciej man-a
\$ man -k passwd # Wypisz wszystkie strony man-a zawierające ciąg *passwd*
\$ man -a exit # Wszystkie strony man-a dla *exit*
info [opcje] nazwa - hipertekstowy system pomocy
\$ info # Rozpocznij od strony głównej em info
\$ info libc # Rozpocznij od strony biblioteki standardowej języka C

Pliki i katalogi

cd [opcje] [katalog] - zmień katalog
\$ cd # Przejdź do domowego
\$ cd - # Przejdź do poprzednio używanego
\$ cd .. # Przejdź do nadkatalogu
chmod [opcje] tryb plik - zmień prawa dostępu
\$ chmod ugo+x skrypt.txt # Ustaw prawa wyk. dla użytkownika, grupy i innych
\$ chmod a-rw skrypt.txt # Odbierz wszystkim prawa czytania i zapisu
\$ chmod 0666 skrypt.txt # Ustaw prawa czytania i zapisu
chgrp [opcje] grupa plik - zmień grupę pliku bądź katalogu
\$ chgrp -R staff katalog # Zmień rekursywnie (-R) grupę na *staff* dla danego katalogu
cp [opcje] skąd dokąd - kopiuje pliki
\$ cp p1 p2 # Skopiuj plik *p1* na *p2* (lub do katalogu *p2*)
\$ cp p1 p2 kat # Skopiuj pliki *p1* i *p2* do katalogu *kat*
mv [opcje] skąd dokąd - przesuń lub zmień nazwę pliku
\$ mv p1 p2 # Przesuń plik *p1* do *p2* (lub do katalogu *p2*)
\$ mv p1 p2 kat # Przesuń pliki *p1* i *p2* do katalogu *kat*
rm [opcje]... plik... - usuń pliki
\$ rm -i plik # Usuń plik ale po potwierdzeniu
\$ rm -rf katalog # Usuń rekursywnie (r) katalog bez potwierdzenia (f)
rmdir [opcje] katalog... - usuwa katalog(i) ale tylko puste
\$ rmdir -p a/b/c # Usuń katalogi a/b/c, a/b, a
mkdir katalog - utwórz nowy katalog
ls [opcje]... [plik]... - wylistuj pliki i katalogi
\$ ls -a # Wszystkie pliki (tzn. też postaci *.**)
\$ ls -l # Pliki w formacie *long*
\$ ls -R # Pokaż też podkatalogi
pwd - podaj katalog bieżący
ln [opcje] cel [link] - utwórz link do pliku lub katalogu
\$ ln work/prace.txt # Link twardy do *prace.txt* w bieżącym katalogu
\$ ln -s work/p.txt q.txt # Link symb. do *work/p.txt* o nazwie *q.txt* w bieżącym katalogu
\$ ln -s work/p.txt q.txt doc # J//w ale w katalogu *doc*

Przetwarzanie plików i katalogów, etc...

file [opcje] plik - określ zawartość pliku
cat [opcje] [plik]... - wyświetl zawartość pliku lub plików
od [opcje] [plik] - wyświetl zawartość pliku w różnych formatach
\$ od plik # W słowach ósemkowo
\$ od -b plik # W bajtach ósemkowo
\$ od -c plik # W bajtach i w kodach ASCII
\$ od -x plik # W słowach szesnastkowo
find [ścieżka] [wyrażenie] - znajdź pliki w strukturze katalogów

```

$ find . -name oops -print # Wylistuj pliki oops
$ find work -name 'core*' -exec rm # Usuń pliki core* z (pod)kat. work
$ find / -ctime +10 -print # Wylistuj pliki niemodyfikowane przez ostatnie 10 dni
$ find . -perm 666 -print # Wylistuj pliki z prawami dostępu 666
$ find . ! -name '*.txt' -print # Wylistuj pliki których rozszerzenie nie jest .txt
grep [opcje] wzorzec [plik...] - szukaj wzorca w plikach
$ grep void *.c # Znajdź wzorzec void w plikach .c
$ grep '^void main' *.c # Wzorzec na początku wiersza
$ grep 'main()$' *.c # Wzorzec na końcu wiersza
$ grep [Ss]ortuj *.txt # Mała lub duża litera
$ grep '[A-Z]...' *.txt # 5-znakowe frazy rozpoczynające się kapitalikiem
$ grep -l WZORZEC PLIK(I) # Wypisz tylko nazwy plików z wystąpieniem wzorca
$ grep -n WZORZEC PLIK(I) # Wypisz numery linii wystąpień wzorca
awk - język do przetwarzania plików tekstowych (man awk)
cmp [-ls] plik1 plik2 - porównaj dwa pliki i pokaż różnice
$ cmp p1 p2 # Pokaż pierwszą różnicę
$ cmp -l p1 p2 # Pokaż wszystkie różnice
cut [opcje]... [plik]... - wytnij kolumny lub znaki z plików
$ cut -c1-3,7 plik # Pokaż znaki 1,2,3 i 7 z każdej linii
$ cut -f3,6- plik # Pokaż pola (separator TAB) 3,6,7,8... z każdej linii
$ cut -f1-3 -d' ' plik # Pokaż pola 1,2,3 (separator spacja) z każdej linii
diff plik1 plik2 - znajdź różnice między plikami
sort [opcje]... [plik]... - sortuj linie pliku
$ sort -b plik # Sortuj z pominięciem białych znaków
$ sort -u plik # Sortuj z pominięciem duplikatów
$ sort -f plik # Nerozróżniaj dużych i małych liter
$ sort -t: -n +2 plik # Sortuj numerycznie, pomiń dwa pierwsze pola, separ. to :
$ sort -n +2 -4 plik # Sortuj num., kluczem jest 3 i 4 pole.
$ sort +3.2nr plik # Omiń trzy pola i 2 znaki, sort. num. i odwrotnie
paste [opcje] [plik]... - połącz linie plików w tabelę
$ paste p1 p2 # j/w
$ paste -d:x p1 p2 # Kolejne separatory kolumn to :x:x...
$ paste -s plik # Połącz linie szeregowo
$ paste -s -d'\n' plik # Linie łączone po dwie
tail [+/-[liczba[lbc][f]] [plik] - wypisz ostatnie linie pliku
$ tail -20 plik # Ostatnie 20 linii
$ tail +20 plik # Pomiń pierwsze 20 linii
$ tail +50c plik # Pomiń pierwsze 50 znaków
head [-[liczba[c]] [plik] - wypisz pierwsze linie pliku
$ head -10 plik # Pierwsze 10 linii
$ head -2kc plik # Pierwsze 2k (czyli 2048) znaków
uniq [-cdu] [[plik] plikwy] - usuń sąsiadujące powtórzenia linii
$ uniq -c plik # Wszystkie linie z liczbą powtórzeń
$ uniq -d plik # Tylko powtórzone linie
$ uniq -u plik # Tylko jednoznaczne linie
wc [-lwc] [plik] - policz znaki (c), słowa (w) i linie (l) w pliku
$ wc -l plik # Tylko linie
sed -n [polecenie ed] [plik] - wykonaj operacje na pliku
$ sed '2d' plik # Usuń drugą linie
$ sed '3,7 s/tree/graph/' plik # Zamień 1-sze wystąpienie tree na graph w liniach 3..7
$ sed 's/[Yy]aer/Year/g' plik # Zamień wszystkie wystąpienia Yaer lub yaer na Year
$ sed -n '$p' plik # Wypisz ostatnią linię
$ sed -n '/can/p' plik # Wypisz wszystkie linie z can
$ sed -n '/can!/p' plik # Wypisz wszystkie linie bez can
$ sed '/zvx/ s/ab/AB/g' plik # Zmień ab na AB ale tylko w liniach z zvx
$ sed 's/(.*\).mp3/\1/g' plik # Usuń .mp3. /n == wyr. reg. z n-tego (regexpr)
$ sed -f skrypt plik # Wykonaj skrypt sed-owy (zbiór poleceń sed-a z pliku txt) na pliku
dd [opcja=val]... - kopiuj i konwertuj pliki
$ dd if=plik1 of=plik2 conv=lcase # Zamień duże litery na małe, wynik w plik2
join [opcje] plik1 plik2 - połącz pliki wg wspólnego pola
split [opcje] [input] [prefix] - Podziel plik na części

```

```

$ split -b 1k plik # Podziel plik na 1kB kawałki o nazwach xaa, xab,...
$ split -b 2m plik dd # Podziel plik na 2MB kawałki o nazwach ddxaa, ddxab,...
tr [opcje]... zestaw1 [zestaw2] - zamień lub usuń znaki
$ tr ab XY # Zamień a na b, X na Y
$ tr "[A-Z]" "[a-z]" # Zamień duże litery na małe
$ tr -d " \n" # Kasuj (-d) spacje i newline
nl [opcje]... [plik]... - ponumeruj linie w pliku
spell [opcje] [plik] - sprawdź słowa z pliku (słownik angielski)
gzip plik - skompresuj plik
$ gzip zad.ps # Skompresuj plik, zad.ps zostanie zastąpiony przez zad.ps.gz
gunzip plik.gz - odkompresuj plik.gz
$ gunzip zad.ps.gz # Odkompresuj plik, zad.ps.gz zostanie zastąpiony przez zad.ps
tar opcje... - program do archiwizowania plików
$ tar cvf moje.tar * # Stwórz (c) archiwum (f) moje.tar ze wszystkich plików z *
$ tar czvf moje.tar.gz * # J/w ale skompresowane (z) gzip-em archiwum
$ tar xvf moje.tar * # (x) Odtwórz pliki z archiwum moje.tar
$ tar xzvf moje.tar.gz * # j/w ale ze skompresowanego (z) archiwum moje.tar.gz
du [opcje]... [plik]... - pokaż ile miejsca zajmują pliki
$ du -k # dla bieżącego katalogu - rozmiary w kB
df [opcje]... [plik]... - pokaż wykorzystanie systemów plików
$ df -m # rozmiary w MB

```

Drukowanie i wyświetlanie plików

```

less [plik] - przeglądaj plik
Return # Pokaż następny wiersz
Spacja lub f # Pokaż następną stronę
b # Pokaż poprzednią stronę
\wzorzec # Szukaj wzorca w tekście
q # Zakończ
tee [opcje] plik... - czytaj ze std. wejścia, zapisz do plików i na std. wyjście
$ grep abc * | tee result.txt # Wyświetl wynik z grep i zapisz w result.txt
lpr [opcje] [plik] - wyślij plik do druku, ew. formatuj
$ lpr -Plj -# 2 praca.ps # Drukuj plik w dwóch kopiach na drukarce lj
$ lpr -p tekst.txt # Sformatuj plik (nagłówek, data, etc) i wydrukuj
lpq [opcje] - pokaż kolejkę zadań drukarki
$ lpq # Stan domyślnej drukarki
$ lpq -Plj # Stan drukarki lj
lpstat [opcje] - pokaż stan drukarek
lprm [-Pdrukarka] [-] [jobId] - usuń zadanie (job) drukarki
$ lprm 1244 # Usuń zadanie 1244
$ lprm - # Usuń wszystkie zadania
nroff [opcje] [plik] - formatuj plik (tekstowy)
$ nroff zadanie.txt | less # Formatuj do oglądania na ekranie
groff [opcje] [plik] - formatuj plik (tekstowy)
$ groff zadanie.txt > zadanie.ps # Formatuj do postscript
troff [opcje] [plik] - system do formatowania dokumentów

```

Procesy, system i użytkownicy

```

at [opcje] czas - uruchom polecenie o określonym czasie
$ at 3.15AM # Uruchom polecenie o 3.15. Dalej wpisujemy polecenia. Koniec - Ctrl-D.
kill [opcje] pid - wyślij sygnał do procesu
$ kill 1441 # Wyślij sygnał TERM (terminacji) do procesu
$ kill -9 1441 # Wyślij sygnał KILL (zabicia) do procesu
nohup [opcje] polecenie - wykonaj polecenie, nie kończ przy wylogowaniu.
$ nohup find -name praca.ps # j/w
ps [opcje] - wypisz informacje o procesach
$ ps -e # Pokaż wszystkie procesy
$ ps -f # Pokaż procesy - pełny wydruk
$ ps -a # Pokaż procesy związane z terminalem

```

```

$ ps -t pts/3,pts/4,pts/5 # Pokaż procesy związane z podanymi terminalami
$ ps -u pawel,root # Pokaż procesy podanych użytkowników
$ ps -help # Krótkie opisy opcji
top - pokaż procesy zużywające najwięcej czasu CPU
time [opcje] polecenie [argumenty...] - Pokaż czas działania procesu i zużycie zasobów CPU
$ time tar czvf moje.tgz * # J/w dla polecenia archiwizacji
date [opcje] [MMDDhhmm[[CC]YY][.ss]] - pokaż lub ustaw (tylko root) datę
$ date +%d.%m.%y # Pokaż datę w postaci dzień.miesiąc.rok
$ date 11041539200314 # Ustaw datę 4.11.2003 godz. 15:39.14
$ date 11041539 # Ustaw datę 4.11.rok-bieżący godz. 15:39.00
tty [opcje]... - pokaż nazwę pliku terminala podłączonego do std. wejścia
stty [opcje]... - pokaż lub zmień ustawienia terminala
$ stty -echo # Wyłącz echo
passwd [opcje] [user] - zmień hasło
who - kto jest zalogowany w systemie
who am i - kto jest zalogowany na bieżącym terminalu
whoami - kto jest zalogowany - tylko username
finger [opcje] [user...] [user@host...] - znajdź informacje o użytkownikach

```

Inne polecenia

```

echo [opcje] ... - wypisz tekst
$ echo "Hello world!" # Hello world!
$ echo -n Ala ma kota # Wypisz bez przejścia do nowej linii
msg [y|n] - zezwolenie lub zabronienie odbioru komunikatów (por. write)
write user [terminal] - wysłanie komunikatu
mail - wyślij lub odbierz pocztę
pine - popularny program pocztowy
cal [opcje] [miesiąc] [rok] - kalendarz
$ cal # Pokaż bieżący miesiąc
$ cal 2003 # Pokaż kalendarz na rok 2003
bc - kalkulator
latex plik[.tex] - przekształca plik .tex w .dvi
$ latex zadanie.tex # Zrób zadanie.dvi
dvips [opcje] plik[.dvi] - przekształć plik .dvi w .ps
$ dvips -o zadanie.ps zadanie.dvi # Zrób zadanie.ps
gv plik[.ps] - program (w X) do oglądania plików postscript (.ps) i pdf
$ gv zadanie.ps # Oglądaj zadanie.ps
mc [opcje] - Midnight Commander - podobny do Norton Commander-a
$ mc -a # Gdy problemy z wyświetlaniem semigrafiki
ed - edytor liniowy
vi - edytor tekstowy
emacs - mój ulubiony edytor
expr [wyrażenie | opcje] - oblicz lub porównaj wyrażenia
$ expr 3 * 2 # Mnożenie
$ expr 3 \>= 2 # Sprawdź czy większe lub równe
$ expr 3 = 2 # Sprawdź czy równe
$ expr ziutek : 'ziut.*' # arg1 : regexp ile znaków pasujących w arg1 z regexp
basename name [suffix] - wypisz bazową nazwę pliku ze ścieżki
$ basename /home/pawel/tekst.txt .txt # Wynik to tekst
dirname name - wypisz katalog ze ścieżki
$ dirname /home/pawel/tekst.txt # Wynik to /home/pawel
$ dirname tekst.txt # Wynik to .
test wyrażenie - oblicz wyrażenie, forma alternatywna to [ wyrażenie ]
$ test -r plik # Prawda, gdy plik istnieje i daje się czytać
$ [ $VAL -gt 0 ] # Prawda, gdy $VAL >= 0
$ [ -z $STR ] # Prawda, gdy $STR na długość 0
$ [ $STR = $NAP ] # Prawda, gdy $STR = $NAP
$ ! -d pl # Prawda, gdy pl nie jest (negacja to !) katalogiem (-d)
$ wyr1 -a wyr2 # Koniunkcja wyrażeń
$ wyr1 -o wyr2 # Alternatywa wyrażeń

```

L^AT_EX, DVI, postscript i inne

latex plik[.tex] - przetwórz dokument, tworzy em plik.dvi
dvips -o plik.ps plik[.dvi] - przetwórz dvi do ps (postscript)
gv plik[.ps] - obejrzyj plik postscriptowy
xdvi plik[.dvi] - obejrzyj plik dvi
lpr plik.ps - drukuj plik postriptowy
psnup - wiele stron na jednej
  \$ psnup -n 2 plik[.ps] > plik2.ps # dwie strony na jednej
psbook - zmień kolejność stron (książkowa)
  \$ psbook plik1.ps plik2.ps
pstoimg - konwertuj postscript do bitmap (png)
  \$ pstoimg -antialias -aaliastext -transparent -multipage plik.ps

Bash

polecenie 2>plik - przekierowanie stderr
\$HOME/.bashrc - skrypt uruchamiany przy uruchomieniu bash-a
\$HOME/.bash_profile - skrypt uruchamiany po zalogowaniu
\$HOME/.bash_logout - skrypt uruchamiany przy wylogowaniu
set - operacje na zmiennych
  \$ set # wypisz środowisko
  \$ set par1 par2 # \$1 będzie *par1*, \$2 będzie *par2*
[export] VAR=val - przypisz wartość zmiennej
  \$ PATH=\$PATH;. # dodaj . do \$PATH
  \$ export HOME # wyeksportuj zmienną HOME
  \$ export NAME="pawel" # przypisz i wyeksportuj
test ... - testowanie (patrz pomoc do Unixa i Linuxa)
nawiasy: { POLECENIA } - nie ma znaczenia
nawiasy: (POLECENIA) - polecenia będą wykonane w nowym interpreterze
  \$ (export HOME=/tmp; ls \$HOME); ls \$HOME # wynik: sprawdzić

Skrypty

./skrypt [argumenty] - uruchom skrypt (musi mieć prawo x); tworzony jest nowy bash
bash skrypt - uruchom nowy bash, który wykona skrypt
source skrypt - wykonaj skrypt w bieżącym bashu; skrót: *. skrypt*
\$0 - nazwa skryptu
\$1,\$2... - kolejne parametry skryptu
 \$# - liczba parametrów
 \$* - wszystkie parametry, tzn. \$# napisów
 \$@ - wszystkie parametry, jeden napis
 \$\$ - identyfikator bieżącego procesu
shift [n] - przesuń parametry o n pozycji (domyślnie 1)
  \$ shift # \$2 staje się \$1, \$3 -> \$2, etc...
  \$ shift 4 # \$5 staje się \$1, \$6 -> \$2, etc...

Bash - instrukcje

- średnik w instrukcjach można zastąpić nową linią
- COM - polecenia
- warunek COM jest prawdziwy gdy kod zakończenia COM jest 0
if COM; then COM1; [else COM2;] fi - instrukcja warunkowa
while COM; do COM1; done - pętla dopóki
for NAME [in WORDS...] ; do COM; done - pętla for
  \$ for i in *; do echo \$i; done # wylistuj pliku z bieżącego katalogu
  \$ for i ; do echo \$i; done # wylistuj argumenty (iteracje dla \$1,\$2,...)
  \$ for i ; in 'seq 5' do echo \$i; done # wypisz liczby od 1 do 5
case ... - instrukcja case => *help case*
COM | ... | COM - potok poleceń z łączonymi strumieniami stdout => stdin
  \$ grep Ziuta *.txt | less # sprawdzić

COM1 || COM2 - wykonanie warunkowe, wykonaj COM2 gdy COM1 zakończyło się porażką
COM1 && COM2 - wykonanie warunkowe, wykonaj COM2 gdy COM1 zakończyło się sukcesem
\$ latex mgr && dvips -o mgr.ps mgr && gv mgr ‡ sprawdzić
COM1 ; COM2 - wykonanie bezwarunkowe, wykonaj zawsze COM2 i COM1
COM & - wykonanie asynchroniczne (w tle)
\$ xemacs &
function NAME { COM } - definiuj funkcje, argumenty to 1,2,...
\$ function MYPRINT { echo \$*; } ‡ prosta funkcja - drukuj argumenty
\$ MYPRINT arg1 arg2 ‡ wołaj funkcje MYPRINT

Bash - cudzysłowy, etc.

cudzysłów ”...” - zmienne rozwijane, znaki *,? nie
\$ echo "\$HOME *.txt" ‡ wynik: /home/gorecki *.txt
apostrof ’...’ - kasuje znaczenie specjalne znaków
\$ echo '\$HOME *.txt' ‡ wynik: \$HOME *.txt
odwrotny apostrof ‘...’ - wykonuje polecenie i wstawia w jego miejsce dane ze stdout
\$ grep "'date'" * ‡ wzorcem dla em grep będzie wynik wykonania *date*
\$ grep "\$date" * ‡ j/w, \$(...) forma preferowana dla ‘...’